

EESTI NOORUS

NOORSOO
KULTUURI
AJAKIRI

ILMUB
ÜKS KORD
KUUS

TELLIMIS-HIND:

1 aasta peale Kr. 1.80
1/2 aasta peale " 1.—
1/4 aasta peale " 0.50

KUULUTUS-HINNAD:

1 lehekülge . . . Kr. 30.—
1/2 lehekülge . . . " 15.—
1/4 lehekülge . . . " 7.50

TOIMETUS JA TALITUS TALLINNAS, LOSSI PLATS 4

September

Nr. 9 — 1930

II aastakäik

Vormsi rootslasi ja Tallinna noorsoolasi Haapsalu linna 650 a. juubelpidustusil.

SISU: Ilmar Reiman — V. Vent. Videviku dialoog — Ilmar Reiman. Kas ja milles erineb ÜENÜ teistest haridusliikudest seltsidest — A. Meikop. Laula, laula, suukene — E. Švarzberg. Muljeid ja võrdlusi Saksamaalt — A. Meikop. Mälestusi vana-eestlastest — P. A. Speek. Ringvaade töömaile j. m.

**E
T
K**

Armsad noorsoolased!

*Eesti Tarvitajate Keskühisus ETK on meie tarvitajate ühingute ainsamaks sisseostu kesk-
korralduseks.*

ETK kui ka teiste ühistegeliste organisatsioonide sihiks on: kõrvaldada kapitalismi ülevõimu inimtööjõu üle, hoida ära teenimata vahekasusid ja luua inimkonnale paremat majanduslikku tulevikku.

ETK majanduslikuks sihiks on: muretseda oma liikmetele-ühiskauplustele head kaupa õiglaste hindadega ja vabastada sellega tarvitajaid omakasupüüdliku kapitali surve alt.

Sellepärast iga kodanik, kes tahab tõsta oma majapidamist paremale järjele, astub lähema ühiskaupluse liikmeks ja ostab sealt kõik kaubad.

ETK taga seisab juba üle 300.000 kodaniku, kaasa arvatud ETK liikmete ühingute perekonnad.

Nii laialdane poolehoid on võimaldanud ETK-l ka muretseda tarvitajatele väärtuslikku kaupa õiglaste hindadega ja hakata arendama oma tööstust, ja sellel alal meie oludes on saavutatud tähelepanuväärivaid tulemusi. Kuid meie tarvitajate koondamine kestab edasi, mille juures pearõhku pannakse tarvitajateühingute liikumise süvendamisele. See töö nõuab valmistatuid ja püsivaid töötajaid.

Neid loodab ETK leida just meie noorsoo keskelt.

*Käesolevaga pöörab ETK Teie poole, armsad noorsoolased, et Teie igaüks oma asupai-
gas kaasa aitaksite meie ühistegevuse elustamiseks.*

Südamliku teroitusega

ETK juhatus

Ilmar Reiman.

In memoriam.

Ilmar Reiman on surnud! Valusa, ootamatu hoobina tundus see kõigile, kes teda lähemalt tundsid, kes temaga seotud olid sugulus- või sõprussidemega. Ootamatu- na sellepärast, et kadunu kunagi isegi in- tiimsemas jutuajamises, ei puudutand elu- tüdimuse, vabasarma mõtteid, hoides omi sisemisi läbielamusi kinnisena, ainult ene-

kauneid päikeseloojanguid, sellist värvide mängu, tähendas ta, kui viibisime rannal, mõni nädal enne ta surma. Ent väikelin- na ei moodusta ju loodus, vaid olud ja inimesed. Oli üldse muutund vaiksemaks, enesesesüvenenumaks viimsel ajal, ülearu mõistlikuna tundus ta neile, kes tundsid ta rahutut, boheemilase iseloomu. Võib olla

Ilmar Reiman sõprade keskel.

Istuvad: Peet Vallak, Albert Kivikas, Hugo Laur, Voldemar Vent, Ly Lasner; seisavad: Ferdi Sannamees, Felix Moor, Juljus Oengo, Ilmar Reiman, Robert Peenemaa.

sele. Täieliku mõistatusena tundub see kõi- gile veel praegu, sest mitte ainsama reaga ei paljastand ta oma saladust, ka minnes vabasarma. On toodud põhjusena väike- linna hall kopitand ja vaimunüristav õhk- kond, millega ei suutnud kohaneda tema rahutu, püsimatu, avarust ja hoogu tarvi- tav kunstniku iseloom. Ja, võib olla, oligi see teatud põhjuseks, nagu teisedki sajad, närused pisiasjad, mis ei vääri n' me- tamist üksikhaaval, ent võivad hävitada kogusummas juba kõikumalöönud elutah- te. Jutuajamises aga laskis kadunu paista välja, et talle isegi meeldib see väikelinn, oma ainupärase vaikuse ja luulelikkusega — kusagil ei ole sellist vaikust, selliseid

satume tõeale kõige lähemale, kui tõmbame teatud paralleele tema ja tuntud Vene luu- letajate Jesseni ja Majakovski vabasarma faktidega, kellega oli tal hingesugulus tea- tud määral. Võib olla, hääbus ta noil sa- mul põhjusil, mispärast varaküpsend vilj langeb ohvriks ümbruse hävitavaile mõju- dele, sest Ilmar Reiman oli erakordselt arenenud oma aastasest.

Oppisin teda tundma seitse aastat tagasi, kui ta oli vaevalt 17-ne aastane, ent juba siis paistis ta silma oma erakordse küp- suse ja vara arenend intellekti poolest.

Temas hukkus kahleamatult üks meie parimaid arvustajaid, sest ta omas juba sünnilt selle õige kirjandusliku närvi, mis

ei väärahtu tegemast õigeid järeldusi, ent selle juures ei olnud ta arvustused ainult kujivad ja asjalikud analüüeerimised, vaid hoogsad, jõulised, värvirikkad iseseisva loomingu avaldused, — päikesepaisteliseks arvustajaks on teda nimetatud tihti.

Tema and leidis tunnustamist õige vara, teda ei ole õieti kunagi arvatud sellesse klassi, mida meil nimetakse jutumärkides „nooruriteks.“ Mäletan, kuidas Friedebert Tuglase ja Henrik Visnapuu teoste õhtuilkus Ilmar Reiman esines referendina, mõlemad lugupeetud kirjanikud avaldasid imestust, kui õigelt ja tabavalt, peaaegu instinktiivselt, ta oli tõlgitsend nende loomingu tõelist iseloomu ja olulisemaid motiive. Ka Ülemaalisel Eesti Noorsoo Ühendusel on tõsine põhjus leinata seda nii vara lahkunut, andekat kaastöötajat.

Olgugi, et ta ei suutnud ennast siduda ühingu jooksva tööga, korralduste ja asjeldustega — on ta siiski tunduvat mõju avaldand Kirjandusharu tegevuses, ei ole

kunagi keeldund oma kaasabist, kui seda oli tarvis. Temalt leiame kaastöid „Urikivis“ ja „Eesti Nooruses“, ta on pidand kümnekond huvitavaid, kunstiküpsaid loenguid kirjanduse üle, on võtnud osa jury liikmena noorte novelli ja luule võistlusest, tema poolt juhtiseneeriti Oskar Lutsu „Kevade“, mis sai erakordse menu osaliseks Oskar Lutsu teoste õhtul.

Nüüd teda ei ole enam, tema parimaid lootusi äratav, arenev talent kustus jõudmata haripunkti, ent tänu sellele varajasele arengule, on meil võimalus tunda ja väärtuslikult hinnata juba sellegi töö tulemusi, mis ta saavutas aastais, kus teised alles argsetl katsetavad.

Meie ei tea tema enneaegse lahkumise põhjust, ent meil on tõeliselt võrratult kahju, et lahkus nii vara see andekas töömees, arenenud inimene, päiksepaisteline arvustaja...

Olgu mälestus temast meile helge!

V. Vent.

Videviku dialoog.

Ilmar Reiman.*)

(Tume tuba. Avat akendest voolab sisse hämarat valgust ja lillede, rohu, maa lõhna. Tugitoolis istub Leander, — kunstnik vajund kummargile raamatu üle. Sisse astub Ferra — tantsijanna. Ta on põldudelt tulnud, peos kimbuke krysanteeme. Tuleb ja istub Leanderi vastu ning haarab ta eest raamatu).

Ferra. Ah! Mida Sa ei loe! Ei suuda tõesti Sind mõista. „Taimihaigused“! Milliseid filosoofilisi sügavusi sa säält leiad?

Leander. See on vaieldav, kas selles raamatus on filosoofilisi sügavusi või mitte. Mina lugesin seda raamatut meeleolu pärast. Ta rahuldab mind praegusel hetkel. Säält on uusi perspektiive mis kihutavad, erutavad ja ometi ka rahustavad. Miks ei tohi kunstnik raamatuid lu-

geda füüsika, loodusteaduse, matemaatika, astronoomia alalt.

Ferra. (Irooniliselt) Kas ei huvita Sind vast karjakasvatuse ja piimatalituse käsiraamatud. — Sind — kunstnikkul!

Leander. Ei saa öelda, et nad mõnikord mitte ei huvita. Võib olla eelistan mõnel juhtumisel lehtyri valikul kontroll-assistendi broschyyre ja jätan kõrvale Byroni ja Ibseni suremata teosed. Kas sellepärast, et mind kunstnikuks nimetatakse, pean lugema vaid kunstiväärtuslisi raamatuid, vaatlema ainult kunstiväärtuslisi maale, kuulama kunstiväärtuslist muusikat? Sarnasel juhusel oleks tõesti raske elada kunstielu rängas ringis. Sa näed, mind huvitavad praegu taimihaigused enam kui esteetika. Ma ei tahaks praegu tõesti mitte kuulata Beethoveni. Ei. Kuulaksin ennem kaugusest kylanaiste loba või sulaste vandumist. Sa ütled mulle: — sina kunstnik! Ma ei ole kunagi mingi

*) Käesolev arvustuslik dialoog ilmus esmakordselt „Urikivis“ 1925. a. Kuna selles on mõndagi, mis iseloomustab I. Reimani, avaldame selle „E. Nooruses.“ Toim.

kunstniku ameti pääle kandideerind. Antakse see nimi ja ühes sellega hakatakse nimesaajale lähenema eelarvamistega ja määratakse umbes ära, mida ta peab nautima, millest kõnelema. Sumptivaimu tahavad inimesed ka nende hulka tassida, kes kunstiga tegemist teevad. Mina olen eemal boheemist. Kuid mäletan hästi nooruspäivi, kui elasin linnas, käies veel keskkooli viimastes klassides. Siis kuulusin ka noorte, vaimustet kunstijungrite hulka, kes synnitiid oma ringkonna. Need olid aastad, millal alles hakkasime taipama mis on kunst. Siis sai loetud Oscar Wilde'i, Tajne'i, Ruskin'i, Gautier'd ja teisi maitse esteete ja kunsti filosoofe. Suured tõekspidemed, veened, said tunnistet omaks ja polnud veel alatudki isiklikku elu. Yhes sellega kestsjd palavikulised loomisperioidid. Kui palju sai tooreid tundmusi paberile pandud. Need tundmused olid nii tulised, et teinekord kartsin neid harilikule paberile kirjutada. Meis oli võitlustuhinat, ideid ja lopsakasrohelist romantikat. Siis sai loodud ka noor boheemkond. Kuid me põlesime läbi oma unistuste tuli-riidal. Ja väsinuna läksime laial. Mõni kisendab veel praegu kusagil fraase õhku, kuid see ei eruta. Tagasiivaadates näen, kui vaimuvaene, kitsas ja aluseta oli see kõjk.

Ferra. Aga eks ole noored sel palangu ajajärgul ikka synnitand uusi ideid, loonud nii vastseid ajajärke ja teed näidand.

Leander. Võib teed näidata ja seda teada, kuid vähe on sellest kasu, kui sääl ometi käia ei oska. Ja kas me oleks, või kus me oleks oma roheline romantikaga ja ideekestega rännand. Ei kuhugi. Jõudu on siiski vähe. Nende ainus veetlus oli nende jõurikkus ja selle kadudes oli otsas kõjk. Otsisime avarusi, kuid ise ei suutnud neid ettekujutada. Piinlik on seda meeletuletada.

Ferra (kuulab pettumusilme näol). Sel ajal õppisin sind tundma. Siis hakkasin armastama su romantilist hinge. Nydd, kui näen sind jälle mitne aasta tagant, kõneled ilusast minevikust nii halvaks-panevalt. Kogu aeg millal väljamaal viibisin toitsin end lootusega, et Sa pole palju muutund. Kuid olen vist eksind?

Sa loed nydd igavaid raamatuid taimhaiguste üle ja teed vihaselt maha noorusidealismi.

Leander. Vaevalt olen muutund. Inimese sisemine laad ei muutu. Selgund aga on vaat palju, mis ennem oli tume.

Kuid ytlen Sulle: olen välja pääsend kunsti rängast ringist. Ma ei loo enam. Ei usu ka enam, et and kohustab. Milleks kõndida kivistes, sulguvates kunstihoonetes? Miks mitte elu laial maanteel. Millesse me usume? Kas sellesse, kui peame nikerdama ja viilima teose kallal mis on hoovanud meie vaimust, või kui vabalt tunneme elus oma ilusaid, vapustavaid hingeliigutusi. Lõpulikult end sulgeda kunsti ringi ja näha pääasjalikult kunsti avaldusi on koormav. Valgu energia, mida kulutame kunstiloominguks, ennem isiklikuks eluloominguks.

Ferra. Aga vaim, mis väljendub kunstis? Vaimu ylev ja valgustet valitsus?

Leander. Kunst oleneb vaimust, kuid vaim ei tarvitse oleneda kunstist. Esteetiline elamus jäägu ellu, ärgu pandagu teda paberile, lõuendille! Loodangu puna, metsa kohin, vaevalt märgatav liigutus inimese näol toob meie hinge vägevamaid, kaugemaid kujutlusi kui kunstist neid leame. Sest nad on otse elulised. Milleks peame neid suruma kunstiteose raamidesse, myyma oma hinge kogu ilmale? Kysimused, probleemid, nende lahendamisrõõm — milleks peame nad kinnitama paberile, et siis viia „vaimliste asjade“ turule? Inimkonna kultuuri rikastamiseks — öeldakse! Kultuur on aga inimeses kõigepääält, tema sydames, vaimus, terves elus.

Vaeva ja muret hingab neist teostest, milliste autorid kohustust on tunnud loomiseks. Nad on pingutand ja vaeva näind, et väljenda oma mõtet absoluutsel kujul, et tabada kõige soodsamat sidet sisu ja vormi vahel. See hää kunstiteose loomise pyyd, kuid peaaegu alatine ebaõnnestumine, see paistab välja kirjandusest, eriti veel eesti kirjandusest. Miks kägistate sellepärast oma vaimu? — Mind on sellepärast kõige enam köitnud Eesti kirjanduses Jaan Oks. See inimene, kelle vaimu rännakud on olnud vast kaugemad ja yllatavamad, kui seda mõistetud, pole pyydnud näha

vaeva, et luua „hädad kunstiteost.“ Kuid tema teostes on üksikuid lauseid, episoodide, mis liigutavad rohkem, kui mõni väärtuslik romaan ehk luuletuste kogu. Tema töödes pole midagi pingutat, ta pole selleni pydunudki. Kuid ta on siiski rohkem õelnud ja suudab mind rohkem vallata, kui kirjanik, kes ikka austand kunstilist distsipliini, kel silme ees puhta kunsti printsiip.

Ferra. Aga kas Oksa hingeelu pole haiglane? Ja tema maitse?

Leander. Oma kriitilistes kirjutustes on ta esitand arenend maitse. Meie maitset võivad ju muuta yhiskondlised sündmused, vahekorrad inimestega, mõjud ja paljud muud asjaolud.

Olen mõelnud maitse pääle mis oleks yldisem. See võtaks arvesse kõige päält inimese hingeelu. Jaan Oksa esteetilisel maitsel polnud aga mingisuguseid kokkupuutumispunkte tema eluga. Isegi oma teoseid pole ta suutnud isikliku maitse alla painata. See maitsest yleviskamine on sagedane. Sest maitse on distsipliin. Redik Soar kirjutab juhtumusest, kui Oks Vene asundustes ymberhulkudes kord tundmata perenaisele kallale tükkind. Öigusteadlane teeks sellest järelduse, et Oks tahtis vägi-valda, ning otsiks välja selle kohta vastava paragrahvi. Pastor näeks selles kõlvatut tegu, veripattu, ning ta leiaks moraalikoodeksist samuti normi selle kohta; arst aga konstateeriks sadistliku väimuhäiguse juhtumist. — Kuid lõpuks, kas ei ole selles juhuses inimliku väimuhäiguse silmapaistev, ylepingutus, trots, segane pyyd teostada mingit väimulist tarvet.

Ferra. Kuid elus võetakse seda siiski teisiti.

Leander. Võetakse teisiti ja sellepärast tehaksegi ylekohut paljudele. Et inimese yle otsustada, selleks peab kaua jälgima tema rõõme, valusid, muresid. Väikeste detailidega, pisikeste juhustega tema hingeelus peab arvestama. Tema kõige suurematesse ja kõige väiksematesse elamustesse peab tungima ning järjekindlalt harjutama põhjuselt tulemusele, ja tulemuselt kui vastselt põhjuselt vastsele tulemusele. Inimese mõistmiseks on vähe, et

üksik tähepanelik oled. Arvame sageli, et kes tähepanelikud — on sygavad. See on eksitus. Läbinägemist on vaja ja kes läbi näha suudab see saavutab sygavusi. Eesti prosaistide seas on palju häid tähepanelikke. Kuid nad on ikkagi pännapäälseteks jäänd. Eesti kirjanduses pole sygavust, jõulist elutunnet, aktiivset tõde. Tähepanelik, passiivsus, puine ja raske liikuvus iseloomustavad meie kirjandust. Ja tänapäev on sellele juure tulnud veel merkantilistlik väim, raha kultus. Väimuga haigeldatakse. See on mind masendand. Ei näe heledamat väimuhäigusele maa-lapil. Meie rahvuse kunst on koormaks, ta ei suuda lepitada. Ta tahab inimest mõista, kuid ei suuda. Tundub nagu põeks Eesti kirjandus rasket neurastheniat. On raske nji jääda nendesse rõhuvatesse kodadesse. Pole mulle kyll veel selgund täielikult vastsed väljavaated, kuid Eesti kunstide vauglasse ei taha enam jääda. Kusagil on elu ilusamad laaned, kus on inimesi, elavaid, lõõmavat kirge, ruttavat aktiivsust ja vastset väimuhäigusele. Ja see on elus. Usu! Meie halli kunsti piirid on kitsad.

Ja sellepärast loen praegu raamatut taimeläiguste yle.

Ferra. Oled paradoksaalne ja ebajärjekindel. Niipalju vastolusid on sinu kõnes. Sul on vist raha puudus.

Leander (syytab vastse sigareti. Lõbusus on ta näol ja kindlus). Vastolude vahel peituvad tõed. Kuid olen rahulik, kindel ja lõbus. Seda fetishi, seda ebajumalat, seda talismaani — Eesti kunsti ei kummarda ma aga enam. Mul ja iga-yhel on omal hingeelu, huvitavam, rikkam ja sygavam kui kunst. Vähest taban õnne oma hinges ja need on mu suured hetked. Hingan vaid elu, isiklikku elu. (Vaatab aknast välja). Näe, poisid tulevad kalastamast, täied kotid õlal. Lähme neile vastu. Sääil on värsked lõhnu mis erutavad. Kuid milleks niisugune nägu? Ikka tulid minuga kaasa, kas täna ei?

Ferra. (Veidra näoga tõuseb ja vaatab maha). Ei ma ei tule. Sa oled imelik.

(On saabund tje videvik. Väljast kostavad huiked, naer ja Elu.)

Helgimäel 1925.

Kas ja milles erineb ÜENÜ teistest hariduslikkudest seltsidest.

A. Meikop.

Küsimust riivati muu seas viimasel vabariiduslikul nõupidamisel haridusministeeriumis. Meie lugupeetud haridusjuht arvas ÜENÜ'd mitte niipalju tunda võivat, et tema üldhariduslikkudes ülesannetes ja tegevuses (võrreldes Haridusliidu ümber kogund teiste hariduslikkude seltsidega) näha erijärgelisi jooni, mis õigustaksid temale sel määral omakohast ja Haridusliidu tööst erinevat instrueerivat tööd, nagu see mõeldav veel karskusliidule. Osaliselt sarnaseid mõtteavaldusi on nende ridade kirjutaja vahel kuulnud mujalgi meie haridus- ja koolielu juhtidelt ja tegeasilt. Mõnikord on seda eralduvat joont osituid noorte enda ridadeski.

Lubame endale sel puhul väikese, küsimust selgitava vaatluse.

1. Noorte koondised, rühmitused, noorusliikumisküsimused ja muud viimasel aastakümneil esilekerkinud organiseeritud noorpõlve eneseavaldused pole juhuslik nähe ega esine ainult meil, vaid üleilmlise (ja ka meie) ühiskondliku arengu tagajärgi ja tulemusi. Sama kui olid ja on naisliikumine, tööliskumine ja muud demokraatliku ja tehnilise ajajärgu arengust tingitud vabadusliikumised.

2. Võrreldes hariduslikkude organisatsioonide humanitaarhariduslikkude püüetega on noorte eneseavaldused resp. liikumised ilmelt kasvatuslikke liikumisi. Praeguses mehhaniseerunud ja kiirtempolises käsitööstust suurtoöstusega ja inimjõudu masinaga asendavas elurütmis pole perekonnal ega koolil enam seda kasvatuslikku jõudu, mida neil oli eelmiste generatsioonide noorusajal. Noorte eneseavaldused on noorpõlve instinktilik ja (võib olla) alateadvuslik katse luua kasvatuslikku aseinat nõrgenend perekonnaelule.

3. Tingitud eelmisest ilmneb vahe juba ülesandes või eesmärgis. Noorsoo eneseavalduste (resp. noorsoo-organisatsioonide) siht pole niivõrt kindlakavaline teadmiserikastav ja poolametliku ilmega vabariidustöö, kuivõrt sageli üksikasjus

määramatu ja nägematu enesekasvatust, mingisuguse noorusomase (omaealiste) õhkkonna loomine, milles siis muidugi ka otsekohe ja muu seas sooritatakse programmilise vabariidustöö ülesandeid. Vanempõlv ja vanempõlve hariduslikud organisatsioonid teotsevad järelikult enam minevikku olevikuga siduvalt, noorus aga tänapäeva tuleviku ühendavalt. Kui eelmistele vabariidustöö, karskustöö, oskus- ja üldkursuste korraldamine, näiteasjanduse arendamine, rahva populaarteaduslik valgustamine j. m. kultuurtöö harud on enam programmiline eesmärk, siis noorsoo-organisatsioonidele need kultuurtööharud on vaid vahend eesmärgi taotlemisel. Mitte niivõrt tegevuse laad, kuivõrt tegevusele rakendamine (kui siht) ise.

4. Võib küsida kas ÜENÜ on noorsoo koondis. Kas ta ei tee teiste maaseltsidega samast tööd ja kas pole liikmeid-tegelasi täiskasvanud inimesi? Kuigi asjatu, et liigete hulgas ka täiskasvanuid, iseenesest veel palju ei ütle, on üksikuis osakonnis, eriti seal kus kohal puuduvad teised hariduslikud seltsid ja tuleb täita igaugu ametlikke „seltsi“ ülesandeid, kus puuduvad noorushingelised eesvedajad ja liigete hulgas palju vanemaid tegelasi, as sageli küll vähe nooruspärane. Mõnedki osakonnad on muutunud või muutumas „seltsideks“ ja tuntakse ühendust nii ümbruskonna kui ka üksikute liigete poolt „seltsina.“ Harilikult on siis ka teotsemine kaunis shablooniline ja kuiv „seltsi“ töö, kus kassamured ja peopalavikud esikohal. Kaasa on selleks aidand ÜENÜ (seni küll majanduslikul põhjusil) nõrga keskkoha vähene juhtiv abi ja muidugi ka ÜENÜ lõpulik väljakujunematus. Kuid nii on asi siiski ainult üksikuis osakonnis.

5. Üldiselt on ÜENÜ siiski noorsoo-organisatsioon ja sellasena tal oma nooruslik eriilme ja eriülesanded. Seda muidugi sel määral kui see praegu võimalik meie oludes ja eriti meie maailmes. Ta on seda juba koosseisult, kus suur

EESTI NOORUS

protsent (11) õpilasi. Olemasolevail andmeil on ÜENÜ koosseis isegi vastavate põhjamaade n. orgide koosseisust 1000 rem. 1928. a. andmeil oli 118 osakonnas 7725 liikmest:

13—17 a. v. 1180 ehk 15 prots.
 17—22 a. v. 3250 ehk 42 prots.
 22—27 a. v. 1960 ehk 26 prots.
 27—32 a. v. 776 ehk 10 prots.
 üle 32 a. v. 559 ehk 7 prots.

Tähelepanekute põhjal, kuigi võrdlevad andmed puuduvad, näib teistes haridusliikudes seltsides koosseis vanemana*).

6. Eesmärgi, nooruslikuma koosseisu ja organisatsiooni nooruskohasema konstruktsiooni tõttu on ka ÜENÜ tegevus kujunenud ja kujunemas erilisel viisil üldharidusliikude seltside tegevusest. Hoolimata organisatsiooni noorusest ja keskkoha vähestest toetavast ning juhtivast kaasabist. Viitame vaid mõnele asjaolule:

Võib ÜENÜ osak. tegevuses märgata noorteomast enesekasvatusele ja tuleviku tähtsusele tegevusele enam vastavat otsivat ja loovat joont: tähtsustades tegelemine kirjanduse-, kunsti-, rahvakunsti ja käsitöö aladega, omakultuuri harrastused, rahvatants, suurem huvi looduskaitse küsimusele, oma trükitud ja käsikirjalised ajakirjad, koduümbruse uurimise küsimused jne.

Tihedam eetiliste ja enesekasvatusliikude alade esiletõmine: kõne, referaat ja vaidlusõhtud elureformküsimuste üle, alkoholi vastane ja enesekasvatust teotsemine vastavates harudes ja ringides jne.

Kuna ei olda seotud mingi kitsa vabaharidusliku programmiga, võib ÜENÜ's märgata ka algatamist ja katsetamist laiemas ulatuses kasutades enesekasvatuseks teotsemist ka neil ühiskondlikel elualadel, millel teised haridusliikud seltsid tegelevad vähem.

*) On võimalus olnud jälgida nelja h seltsi, kellel kokku 184 liiget. Selle vaatluse järel (millel muidugi võib olla juhuslik ilme) tuleks iga 1000 liikme kohta:

	Kuni 22 a. v.	22—32 a. v.	üle 32 a. v.
ÜENÜ koosseis	570	360	70
Haridusl. s. koosseis	250	300	450

Nimetame kehakultuuri toomist külasse, rahvatantsu viljelemist, põllutööharude ja tulundusklubide tegevust (Voldi ja Saadjärve osak. tulundusnäitus, Aruküla, Rae, Kuusalu j. t. osak. esinemised näitustel); tegelemist hõimutööga ja isiklike sidemeid naabrimaade noorsooga, tegelemist looduskaitsega ja muinsuskaitsega, intensiivsemat ekskursioonide korraldamist, käsitööklubide tegevust jne.

Ilmestab ÜENÜ'd suurem liigete aktiivsus, nagu see vastabki noorteomasele enesekasvatustlikule eesmärgile. Pea igas ÜENÜ osakonnas teotsevad mitmesugused liigetevahelised harud, klubid, ringid kirjandus, näite, kehakultuuri, muusika, põllumajanduse, käsitöö, karskuse, esperanto, tervishoiu j. t. alade viljelemiseks asjast huvitatule. Lisaks sellele meeskondi spordile, rahvatantsurühme j. t. aktiivseid esinemisgrupe ja truppe.

7. Võiks ju ehk leida muidki vähem märgatavaid erivusjooni nagu liigete ühise pere omavahelise soojemat ja kõrgepingelisemat, sageli isegi riigipiiridest üle ulatuvat õhkkonda, enam kultuurilist linna ja maad ühendavaid jooni (esteetilised küsimused), suuremat hoidumist aktiivsest poliitikast, sageli ka liigete kõrgemat hariduslikku tasapinda keskkooli ja ülikooli noorte meelsama liitumise tõttu jne., ent usume sarnast loetelu jatku pole vajagi. Nii Haridusliidul ja haridusseltsidel kui ka ÜENÜ'l on oma eriline, eri töömaad ja töömeetodid ja teotseb ka naabrusmail mõlemailmelisi organisatsioone. Võiksime vaid kokkuvõttes tähendada: Haridusseltsid teotsevad peaaesjalikult täiskasvanuile, ÜENÜ täiskasvanute ja koolinooruse vahel seisvale noorpõlvele. Täiskasvanu juures jäävad harilikult kasvatusküsimused tahaplaanile ning selletõttu viljelevad haridusseltsid peaaesjalikult humanitaarhariduslikke püüdeid. ÜENÜ selle vastu on veel kasvatustlikult areneva noorpõlve koondis ning tema pääülesanne ongi olla enesekasvatustlikuks tegevuskohaks sellele noorpõlvele.

8. Hariduslikud organisatsioonid on väljakujunenud. Nende viljarikkal tegevusel on juba ajalugu ja traditsiooni. Noorsoo koondised sammuvad tasa ja targu alles

arenemise ja kasvamise teed ning võtavad omale muutunud oludel erikoha meie ühiskondlikus arengus. Meil ja mujalgi suureneb sellele tegevusele kõigi seltskonna kihide poolehoid ja tuleb riigil, kes seni suurte summadega toetanud vaid kooli ja vanempõlve vabahariduslikke ettevõtteid, edendada ka vahepäälse nooruse teotse-

misvõimalusi. Kõigi asutuste ja organisatsioonide tihe koostöö on aga kultuuritöö edu põhjõudeid. Näitavad seda nende ridade kirjutajale nende päevade kogemused põhjamaail ja praegu siin koosviibivate saksa ja inglise noorte soe ja kvalifitseeritud meeoleolu.

Frankfurdis a. O., 6. aug. 1930.

Laula, laula, suukene.

E. Švarzberg.

Kui eelmises nr-ris mainisin veidi laulukooskondade asutamisest ja esimestest töövõimalustest, tahaksin käesolevaga eelmist kirjutist ainult täiendada.

Puudutasin sega- ja meeskooskondade asutamist, jätsin mainimata naiskoori.

Naiskoori — meie õrnemasoo — laul, on ala, mida peame eriti arendama, ning esijoones just säääl, kus puuduvad mees-hääled (mõtlen selle all tenor-bassi hääle rühmi tasakaaluka koori asutamiseks). Kuna naisterahvas tundeinimene, on analoogiline järeldus muidugi see, et nende laul samuti, täis tundeid ja hinge, kuulajaskonnale hästi mõjub.

Ka on võimalik naiskoori laulude hankimine, kuna meil on olemas oma helikunstnikelt selliseid kogusid. Näit.: M. Hermann laste-naiskoori laule, A. Kapi laste (nais) koori laulude kogu jne., ning pääle selle võime kasutada ära kõiki neid raamatuid, mida tarvitavad kooli (laste) kooskonnad. Kooli-koor I, V. Tammani laulu raamat jne.

Eriti huvitavaid laule leidub eelpool nimetatud kahes viimases kogus, milles avaldetud laulud pääasjalikult meie rahvaviisid, ning omavad meile omase harmoonia ning stiili. Ka on laulude valikul peetud silmas seda, et kogus leiduks võimalikult mitmekesiseid — vaheldusrikkaid viise, mis auto-reil hästi õnnestanud.

On loomulik, et laulude valikul kooskondade juhataja talitab oma äranägemise järele, kuid siin peaks jällegi panema tähele seda, et ei lauldaks laule, mille meloodiad meile võõrad ja harmoonia raske. Siin peaks koos-

kondade juhataja sammuma ühes ja neile valima alguses, eriti siis, kui töö algab uus kooskond, lihtsa laulu, mis võib olla lauljaile juba ennem on tuttav. Alles hiljem, nii aste-astmelt võib laulda juba raskemaid laule, kas imitatsioonidega, kromaatiliste käikudega jne.

Meie kooskondade juhataja, just need kes laulukooskondade juhataja endale teevad kohustus, mitte huvialaliseks naudingitööks, tarvitavad uute laulude õpetamisel veidi viljakat teed. Üsna lihtsalt: tuubitakse häälele meloodiad pähe, lauldakse paar korda kokku ja käib küll. Sarnasele õpetamisviisile ei saa aga suhtuda pooldavalt.

Iga kooskondade juhataja peaks enne, kui asub teatava laulu õpetamisele, ise täielikult süvenema sellesse laulusse. Kooskondade juhataja peaks ise igat takti üksikult analüüsima, leides igas hääles muusikalisi fraase — motive, arutades laulu üksikasjalist peent tõlgitsemist. Tema saagu laulust kõigepäält ise aru.

Enne, kui kooskondade juhataja nimetatud — (süvenenud) laulu õpetamisele asub, peab tema sellest laulust lauljaile andma selge pildi. Loomulik, et selles kaasa aitavad vokaalmuusika juures sõnad. Kui kooskondade juhataja, mida ta õpetab, kui ta ise ei tea, juhul endal puudub selge ettekujutus laulmida kujutab ühes ehk teises häälerühmas esinev viis, kui ta ei tea tempo muutusi, ega dünaamikat, siis on kindal, et tema seda laulu ei suuda juhataja.

Kooskondade juhataja — kooskondade juhataja — kuulaja, need on kolm üksteisele lähedalseisvat hinge.

Kooskondade juhataja sisendab lauljaile oma sise-

Tõime eelmises nr-is teate suurima ja vanema Soome noorsoolase, kirjaniku ja rahvamehe *Santeri Alkio* lahkumisest. Käesolevas tutvustame meie lugejaid tema pildiga, mille klišee meie Soome noorsooliidu poolt lahkeks tarvitamiseks lubatud.

mise tundeelu laulu tõlgitsemise näol; koor omakorda võtab seda koorijuhilt ja annab edasi kuulajaskommale.

Laul on ainult siis hästi lauldud, kui koorijuhi taktikepi all helisema pandud lauljad suudavad sütitada tõsise kuulaja südant, suudavad mõjuda tema pääle nii, nagu tahtis seda koorijuht.

Miks nimetan tõsise kuulaja südant? Seda sellepärast, et meie kuulajad isegi hääde kooride kontsertidel ei süvene igakord mitte ettekantud palasse, vaid selle asemel tullakse kontsertidele hoopis teist-suguste huvidega.

Meie suudame oma koorilaulu tasapinda ainult siis tõsta, kui asja juhib õige vaim, huvi. Kui koori liikmele muutub laulmas käimine vastumeelseks ja seda teinekord massiliselt — pole asjad korras!

Kõneledes koori tegevusest ei saa jätta mainimata ka tervishoidlikke puudusi laulu harjutustel. 1) Kõige päält peaks ruum, milles töötab laulukoor, olema enam-vähem

nii suur, nagu nõuab seda lauljate arv.

2) Ei peaks laulma talvel ruumis, kus temperatuur ei ole vastav normaal toasoojusele.

3) Ruum, milles peetakse lauluharjutusi, peaks omama enam-vähem korralikku ventilatsiooni, s. t. teda peaks korralikult tuulutama, muidugi seda jällegi ettevaatlikult tehes.

4) Suitsetamine, samuti ka tantsimine tuleks harjutuse ajal, vähemalt samas ruumis ära keelata.

5) Täiesti peaks kaduma koorist lauljatevahelised konfliktid, samuti ka igasuguste teravuste ja pilkesõnade pildumised nii lauljate, kui ka koorijuhi poolt, kes pole muud kui *primus in pares*.

6) Lauljate moraalne kohustus olgu täpselt ajaks harjutusele ilmumine ja harjutuste tõsine kaasa töötamine, mis koorijuhi tööd märksa vähendab.

Edasi peatuksin literatuuri juures. Esi-
joones pean soovitava kõigile ÜENÜ koo-
ridele üht — ja nimelt: Astuge E. Laul-
jate Liidu liikmeks.

Lauljate Liit on viimasel ajal näidanud
suuri teeneid nii kooriliteratuuri kui ka
muude muusika tasapinda tõstvate küsi-
muste valgustamisel.

Nii on viimasel aastal ilmunud „E. rah-
vakoorid“, mis tarvilikud igale koorile,
ning mille hind üsna odav ä 8—10 senti.
Nimetet „rahvakoori“ annetes on ilmunud
kõik tunnustatud ilusad laulud meie kom-
ponistidelt.

Samuti on Lauljate Liidu noodilaos saa-
daval kõik tähtsamad koorilaulude kogud:

Eesti Lauluvara, T. Vettiku laule, E.
Võrgu laule, peajasjalikult kõigi meie laulu-
pidude laulude kogud ja palju muid trüki-
avaldamata laule, mida võime omada ai-
nult L. Liidult. Sama tähtis on ka lugeda
„Muusikalehte.“

Noorsoolased! Teeme tööd laulu-kul-
tuuri arendamiseks. Andume tõsiselt töösse,
et meie järgmine ühine laulupäev võiks
emada suurema kunstilise väärtuse.

„Noor olla on kevadet riina sees kan-
da“, kuid seda ainult siis kui see kevad
on helge — päikesepaisteline.

Sellepärast: Palju soojust Teile eeloleval
talvel tegutsemiseks. Laul teeb rinda rõõm-
saks, lahkeks lõbusaks!..

Muljeid ja võrdlusi Saksamaalt.

A. Meikop.

On harilikuks kombeks kirjeldada matka-
muljeid maade kroonilises läbistamise jär-
jekorras, ent vabandagu mind „E. Noo-
ruse“ lugejad, kui seekord alan reisisihti
viimasest osast, Saksamaast.

Sissejuhatuses lubage endale öelda ke-
he: Saksamaa praeguses, veel sõjajärgses
olukorras pole matkurile miski ihaldatav
maa ning kahe nädalise ümberkolamise
järele tunned, et kodumaal siiski on arm-
sam, mugavam ja kergem elada, kui sel-
les teadustes, tehnikas, tööstuses ja kul-
tuuris kõrgele arenenud maas. Võtku seda
veendund tõendust arvesse kõik, kes kur-
davad elu raskuste üle kodumaal.

Tundub see võrreldes Saksamaa elu-
olu enne sõjaaegsega ning tundub see eriti
Rootsist tulles. Puudub ennesõjaaegne puh-
tus linnades, kohutab tööpuudus ja elukal-
lidus. Tundub majanduslikku kaost, kor-
raldamatust, sööb läbi demokraatlik ühe-
sarnasus: kahvatuvad vürstid, krahvid ja
seisused, kaovad esitusvahed.

Ent see raskustes ja reparatsiooni mak-
sudes siplev nõrgestatud ja asumaadest
ilma jäetud maa elab siiski ja veab end
olude kjuste läbi, kuigi sõit raudteel on
aetud ülejõu kalliks ja isegi kätepesemine
kusagil jaamas maksab 35 penni — (tule-
vad ju reparatsiooni maksud eeskätt raud-
teest).

Kui hõlpsaks on tehtud reisimine! Istud
rahulikult vagunis, kui varsti terve rong
jookseb laevale ning sellele sigineb kõr-
vale veel teine. Ent veel tormab lae-
vale mujdki ülereisijaid ja autoomanikke,
kes veel laevalgi — jätkavad autos istu-
mist. — Ei küsita passi, ei tehta tolli ja
mõnetunnilise ujumise järele veeremegi sa-
ma vaguniga juba Rügeni ilusal saar-
maastikul lõuna poole ning varsti tossu-
tab kiirrong meid läbi Pommeri ühetoo-
niliste suurpõldude Stettiini poole.

Endised balti saksad ei taha meile an-
destada meie agraar reformi, kuid näib
siin Saksamaal sama agrarreform teostu-
vat evolutsioonilisel teel. Pommeri kui
tüübilise suurpõllupidamise maa mõisad
likvideerivad aegamööda oma majapida-
mise ning korjub sama nähtus Schlesias
ja Lõuna-Saksamaalgi. Rahaasutused ost-
tavad mõisu koloniseerimiseks. Põhjuseks
öeldakse mõisade suuri obligatsioonilaene,
sotsiaalkoormatusi (makse) ja põllumajan-
duslikku kriisi. Siingi vaguni aken näi-
tab niisugust kolonisatsiooni: mõisade põl-
dudele kerkivad siin ja seal väikesed asu-
lad. Aeg vajab mitte suursugust aadlit,
vaid suursugust põllumeest, kes enam tu-
runduetele kohanenuna linna varustab kva-
litatiivselt kõrgeväärtuslikkumate ainetega
(liha, aiavili, juurevili, piim, rasv jne.).

Kiirrong lendab. Jutleme vagunis elavalt. Kaasreisijaist mõned lihtmehed kardavad, kas ma mitte ehk miskit tööd Saksamaalt otsima ei tule.

Frankfurdis a. O.

Esimesi muljeid Saksamaast Eestist ja põhjamailt tulles on lasterohkus nii linnas kui maal. Könniteil on pea iga kümnes naisolevus lapsevankriga; iga kolmas kauplus lastemänguasju, lasteriideid ehk lastevankreid. Abiellutakse siin noorelt. 18—19 a. emad on väga harilikud ning 20 a. preili, kel oma tõsisem „Verhättnis“ puudub, äratub juba tähelepanu, nagu mulle kohalik postiametnik vestab. Ning ka kooliealist noorust askeldab igal pool. On noorust, on nooruse armastust. „Saksa naisel puudub inglannade ja prantslannade hurm ja ehtimisoskus, ent nad oskavad noorelt abjelluda, odavalt lauda katta ja lapsi kasvatada“ tõendab mulle hiljem üks Berliini noorkirjanik.

Tallinnast Helsingi sõites oli juhus ves-

ta ühe saksa skoutrühmaga, kes oli teinud jalamatka ümber Eesti. Need skoutpoisid seletasid omi muljeid ning nende ühine tulemus Eestist oli: meie maaelu veel võrdlemisi korraldamata, kuid linnades elatakse luksuslikumalt kui meil Saksamaal.

Nii see ongi. Sakslane teeb suure vahe peoriide ja tööriide vahele. Büroodesse kõnnivad paljapäised härrad kraeta ja kuueta, preilid taas palja sääri, madalate kingade ehk nõelutud sukkadega. Domineerib lihtne pestud riie ja vähemalt üks daamidest kannab pikka juust — ent kauplustes ei tunta orderitele võlgumüüki — elatakse jõukohaselt.

Võrdlen siinseid preiliseid meie uuemate moodide järele riietatud ja puuderdatud kantseleidaamidega või põllutöömisteerumi ametnikuga, kes tööle tulles asetab sarvprillid sahtlisse ja lahkudes säeb nad jälle kohale. — Kas ehk meie amenikkude palk pole siiski liig kõrge ja tööaeg liig lühike(?) (Järgneb.)

Mälestusi vana-eestlastest.

Setud ja nende kodujumal Peku.

„Eesti Noorusele“ kirjutanud **P. A. Speek**, Vashingtonist.

II

Setude usuline elu pakkus mulle järgmist pilti.

Vormiliselt olid kõik setud vene-õiget usku. Kas neist mõni ka saksa-lutheri usuliste nimekirjas oli ja kui palju, selle kohta ma teadmisi ei saanud. Ma ei kuulnud ka seda, nagu oleks setude hulgas töötamas olnud mõni saksa-lutheri usu misjonär, sakslane ehk eestlane.

Faktiliselt oli aga setusid, minu üldmulje järele, võrdlemisi suur arv oma enese — Peku — usku.

Sellest usust ei olnud mul aimugi, ei enne Setumaale minekut, ei ka alguses seal tõttades.

Leidsin ta üles päris juhuslikult. Kui kord tööotsaga jõudsin järgnevasse külla, andis külavanem mulle korteriks ühe toa kellegi jõukama setu elamus. Pere-mees, tuba näidates ja vist tähele pan-

nes, et mu silm peatus mingisugusel valge käterätikuga kaetud kompsul põrandal nurgas ikoona all, haaras kompsu stille ja hakkas lahkuma kiirel sammul toast. Asi näis mulle olevat väga kahtlane. Mõtlesin, et küllap on vist liikva lähker ja et vististi olen saanud liikvaga salakaupleja juurde korterisse. Et liikvaga kauplemine tähendas perekonna kõrvalist sissetulekut, millest ma ka oma ametlikul töö alal huvitatud olin, siis, et head juhust niisuguse sissetuleku selgitamiseks mitte möödaminna lasta, peatasin ma peremehe ja küsisin mis kompsus on? Setu jäi kokkunult seisma, ei ühha ei ähma. Kordasin oma küsimust veel rohkem tõsisemal toonil, lisades juurde, et kas seal mitte liikva ei ole? Setu raputas eitavalt pead. Mis siis seal on? Alles nüüd hakkas setu rääkima ja palus, et ma seda „kirja ei

paneks“, kellegile ei ütleks, ega ka tema peale, ei preestriks, ega ka „stanovoile“ ei kaebaks. Lubasin seda mitte teha-tähendades, et mul ei ole politseiga ega preestriga üldse midagi tegemist ja et ma olen ainult sissetuleku üleskirjutaja. Nüüd pani setu kompsu ettevaatlikult lauale ja ütles, et see olevat Peku, maa-rahva jumal. Palusin näidata. Setu hakkas eneses pomisema ja nähkis värisevate kätega käterätiku Pekult. See oli nuiataoline puutükk umbes 20 tolli pikune. Üks ots oli lõigatud inimese peaks ja sellele oli nikerdatud üsna labane nägu, siiski selles mõttes oma-jagu kunsti avaldav, et näo üksikud osad olid enam-vähem loomulikus proportsioonis, nii et inimese nägu üsna kergelt tunda võis. Puutüki alumine osa kujutas keha, mille ümber oli valgest lõuendist mingisugune seelikutaoline rüü, siis oli veel kaela ümber punane lindike ja peas naiste tanu-laadiline kate. Üldse avaldas Peku nuku muljet, mida tütarlapsed maa taludes kas pudelist või nuiast riietuse abil musterdavad.

Minu küsimusele, et kas Peku on igus peres, vastas setu, et mitte igas peres, aga siiski paljudes. Mõnes külas olevat ainult külla Peku ja see olevat peidetud, kas metsa, ehk põllule mõne kivi alla koopasse.

Seda, miks Pekut salajas hoitakse, seletas setu kahe põhjusega, esiteks, Peku ei tahtvat, et temast kellegile võõrale räägitakse ehk teda näidatakse ja, teiseks, kui Vene preester teada saab, siis nõuab ta Peku väljaandmist ja selle hävitamist ja kui seda ei tehta, siis kaebab preester stanovoile ja see paneb perepea pogrissi ja peab teda seal kuni Peku antakse välja. Mõni aasta tagasi olevat niisugune juhtumine tulnud ette ühes naabrikülas. Teisi sarnaseid juhtumisi ta ei teadnud.

Minu küsimusele, mis ta iseeneses pomises, kui ta Pekult käterätiku ära võttis, seletas setu, et ta olevat Pekult ta näitamist võõrale palunud andeks.

Minu küsimusele, et kas Peku on ise jumal, või on ta ainult jumala esitaja, asemik või kuju, seletas setu, et kui

Peku ees palvetad, siis on ta jumal ja kui ei palveta, siis on maarahva jumal igalpool su ümbruses majas, peres ja su maaalal. Selle järele võis arvata, et setu jumal ilmutas end kahel viisil, üldjumalana igalpool ja palve ajal ainult Pekuna. Ent ligemaid ja selgemaid seletusi selle kohta setu ei jaksanud anda. Kas ta ei tahtnud seda teha, ehk oli ta setu teoloogias nõrk, sellest ma ei saanud aru.

Küsimusele, et miks Peku ikoona all nurgas hoitakse, vastas ta, et seda mitte kõigil pool ei tehtavat. Kui aga mõlemad, Peku ja ikoona, samas nurgas olevat, võimaldavat see mõlemate ees ühel

Maastik Setumaal.

hoobil palvetamist. Seda aga tulevat ette siis, kui perekonda mõni suur õnnetus ähvardavat, näiteks, kui keegi peres raskelt ja hädaohtlikult haige olevat, või kui pikaldane põud vilja põldudel ära-kõrvetada ähvardavat.

Pärast minu esimest Pekuga palgest palgesse suhtumist, silmasin veel paaris peres ikoona all nurgas kaetud saladuslikku kompsu. Minus tekkis julge ja, nagu ma nüüd tunnen, päris jultunud soov — Pekut osta, et teda Tartusse viia. Mitmed mu diplomaatilised katsed sel alal aga äpardusid. Kas salati Peku olemasolu sootuks ära, ehk anti mulle selgel sõnal mõista, et Peku ei ole müüdav — ka mitte mingisuguse hinna eest! Muidugi võisin ma Pekust juttu teha ainult üksikute väljavalitud setudega, nii ütelda „ärksamatega“ ja ainult nelja silma all. Tegin kord katsed Pekust juttu alata küla koosolekul

— mir'il — kuid asjatult. Mu Pekusse puutuvalle küsimusele vastati vaikusega. Pärast tsipakest vaikimist pere esitajate poolt küla koosolekul, tähendas setust külavanem, et nendel ei olevat Pekut, nemad ei teadvat Pekust midagi, nemad olevat kõik „pravoslavnõje krestjääne“ (selle all mõeldes „kristiaane“ — ristiusulised, mitte aga talupojad, keda setu poolt tarvitatud sõna otsekohe tähendab.)

See oli ju kindel ja pealegi veel „ametlik“ vastus, millega ma tahes ehk tahtmata leppima pidin, arusaades, et küla koosolekul Pekust juttu teha lihtsalt tähendab diplomaatilist komistust minu poolt.

Kord ühes setu külas, Petseri läheduses, leidsin kellegi noorema setu, kes oli olnud Venes soldatiks ja ka „Lihvlandis“ käinud pottidega kauplemas ja kes teravalt arvustas Petseri kloostri tolleagseid munke. Muu seas ütles ta, et kloostri ümbruse külades olevat külanaiistel, mehelistel ja vallalistel, palju „Jumala antud“ (Bogodannõja) lapsi (nähtus, mis tõeks osutus minu pärastisel otsekohesel järelekuulamisel nende külade elanikkudelt enestelt.) Kutsusin siis selle setu õhtuks oma poole küla-juttu ajama ja ka „tschaid“ jooma. Mu süüta jutu hulgas panin siis talle, nagu möödaminnes, ette küsimuse, et kas tal kodus mitte Pekut ei ole? Alguses sain puikleava vastuse. Kui ma aga seletanud olin, et mul asja kohta ainult mu enese isiklik huvi on ja et tal mulle Peku kohta tõerääkimise pärast midagi karta ei ole, vähemalt minu poolt, andis ta järele, öeldes, et ta kodus olevat ikka Peku, sellele aga kohe juurdelisades, et tema ise küll ei hoolivat, ei Pekust, ega ka ikoonast, kuid tema ema ja ka naine palvetavat Peku ja vahel ka ikooni ees. Nii esitas setu end mulle päris jumalasalgaajana-atheistina, ehk ta seda tõeliselt küll ei olnud, nagu selgus pärast-poolt.

Avaldasin talle oma soovi osta Pekut. Ta aga arvas, et see võimata on, sest keegi ei võivat, ega tohtivadki Pekut müüa. Siiski arvas ta võimaliku olema mulle uut Pekut, kas ise teha, ehk kellegil teisel teha lasta. Mina aga ei taht-

nud uut, tellimisel tehtud, Pekut. Minu soov oli saada niisugust Pekut, kes juba elulahingutes on olnud, kellel juba teened on, nii siis — Pekut-veteraani. Kui veel tükk aega tõsiselt nõu pidanud olime ja setu hea nõu leidmiseks juba küllalt oli oma kuklatagust kratsinud ja meelisklenud, kuidas minuga umbkottist välja pääseda, lõi ta viimaks nõusse oma Pekut mulle müüa ja selle asemale oma ema ja naise jaoks uus Peku kas ise teha, ehk kellegil teisel teha lasta. Viie-rublalise hinnaga leppisime kergelt kokku. Järgmisel õhtul, nagu kokku räägitud, ilmuski setu minu poole pealisrüü hõlma alla varjatud saladusliku kompsuga. Kaup ja seeklid selle eest vahetasivad omanikke, nii et keegi seda ei näinud peale Peku enese ja muidugi ka peale meie oma nelja silma.

Kui mees oli läinud ja ma Pekut vaatlesin, osutus see palju kiduramaks setu loominguks, kui minu poolt esimest korda nähtud Peku. Puutükk, millest ta tehtud oli peenem ja inimese nägu ühel puu otsal, mis pead pidi tähendama, vaevalt äratuntav. Esiteks kahtlesin Peku algupärasuses, arvates, et setu on mind lihtsalt tüssanud. Ta on ise nuku teinud ja selle mütnud mulle Peku pähe. Siiski Pekut veel ligemalt silmitsedes, panin tähele, et ta suu ümber või vähemalt kohal, kus ta suu pidi olema, oli vananenud rasvaloolulist kõntsa, mis mulle selgel keelel kõneles sellest, et Pekut on ju kauemat aega toidetud ja et seega on Peku ikkagi päris Peku, mitte aga nukk. Pakkisin siis ta rahuldatud tundmusega oma reisipauna, tundes end olevat nagu mõne võidumehe. Järgmisel õhtul ilmus aga sama setu minu poole ja teatas mulle rusutud paluval häälel, et ta Pekut tagasi tahtvat. Ta ei võivat seda mulle müüa. Ta ema ja naine võida mõelda, et mina olevat lihtsalt nende Peku ära-varastanud. See oli aga setu poolt ainult diplomaatiline võte või trikk, et mind Pekut tagasi andma heidutada. Sest kui ma olin selles külas, kust setu pärit, ei käinud ma seal üheski elamus. Ajasin oma ametliku uurimuse talitusi küla-

koosolekul külavahelisel tänaval lausa taeva all, kuhu mulle külavanem oli toonud laua ja pingi. Mul oli selge, et setule enesele oli suur hirm Peku ees hingesse tunginud ja niisuguse setu hingelise tragöödia tagajärg oli, et Peku ja ta eest makstud raha uuesti omanikke vahetasivad. Nii ei saanud ja ei saanudki ma Pekut, ei ostu teel, ei kingitusena, ei kuidagi. Jumala müümine ja ostmine käisid lihtsalt üle setude ja minu jõu!

Siin pean ma aga tähendama juurde, et minu järelkuulamine setu Peku usu kohta oli juhuslik ja ka pealiskaudne. Osalt ei olnud selleks ka pikemat aegagi. Teiseks oli niisuguse asja uurimiseks mitmed peaaegu äravõitmatud raskused teel ees. Olin setude silmis ikkagi valitsuse ametnik, keda setud palju usaldada ei suutnud ja siis oli setudel usk, et Pekust kõnelemine ja Peku näitamine võõrastele on patt, sest Peku ei tahtvat seda.

Mul ei olnud võimalik isegi selle kohta rahuldavat selgust saada, kui laialt oli Peku usk setude hulgas maad võtnud. Mõne setu arvamise järele pidi Peku pea igas peres olema ja kui mõnes küllas mitte igas peres, siis oli seal vähemalt üks Peku kogu küla kohta; mõne arvamise järele oli Peku usku veel õige harva leida. Ennemalt, vanal ajal, olnud küll seda rohkem, mitte aga enam nüüd.

Silmaspidades, et ma kahte Pekut otsekohe nägin ja 2—3 Peku olemasolu aimasin, tekkis minus arvamine, et Peku usk oli tol ajal siiski üsna laialdane setude hulgas. Ka ei olnud mul juhust ja võimalust Peku usu preestrite ja nende Peku teenistuse rituaali või liturgiaga tutvuneda. Kuulsin aga ainult et niisugused preestrid olemas olevat setude eneste hulgas, kuid mul ei õnnestunud mitte ühegagi isiklikult kohata.

Minu üldmulje oli, et mul oli Pekus tegemist vanaeestlaste ehk Soome-Ugri suguharude muistse usuga, vähemalt mõne selle variandi või variandi jäänusega. Tulid meelde Vene maateadlaste uurimused, näiteks sürjäänlaste ja vodjalaste juures Põhja-Uraali ümbruskonnas.

Ka nendel Soomesugu rahvaharudel on oma jumal, kes nii mitmeiski asjus Pekut tuletab meelde. Sürjäänid teevad oma jumala kas küngastele ehk ka jõe või järve äärde metsatihnikusse. Jumal on tehtud umbes inimese kõrgusega maa sisse püstitatud pakust või teibast, mis riietuse läbi kehaks on kujutatud. Silmadeks on paigutatud kas söetükid, ehk ka nõöbid, peas kübar jne. Ka seda jumalat toidetavat ja hoitavat võõraste eest suures saladuses.

Pea ütlema, et ma juba siis veendumusele tulin ja pean seda ka praegu tõeks, et Pekul, kui rahva omapärasel sügaval hingeelulisel nähtel, on olnud suured teened Setu rahvuse alalhoius, nagu seda, näiteks, on olnud Israeli Jehoval juudi rahvuse alalhoidmises, ehk jälle Martin Lutheril saksuse (Deutschum'i, vahel ka kultuuriks hüütud) mõju vähemate rahvaste peale laotamises.

See on ju vana tuntud ajalugu, et omapärased usulised asutised ning nende tegevus ja vaim on vähematel rahvastel olnud enese alalhoiu kaitsejõuks, kuna suuremad rahvad, omaauslisi asutisi, õpetust ja tegevust on sagedasti agressiivselt tarvitanud vähemate rahvaste rusumiseks ja ümberrahvustamiseks. Meie ju teame kõik, kuidas meile Saksamaalt evangeeliumi valgust toodi ja see meile kogu meie maa ja kogu meie inimliku vabaduse eest müüdi. Teame ka seda, kuidas pärastpoole Vene tsaariaegne valitsus omakorda meile Vene õiget-usku meie oma enese maa eest müüs ja meie eneste käest maksudena võetud rahaga meile Vene õigeusu kirikuid ehitas ja mis mõttes seesugust operatsiooni meie kulul ja kallal tehti...

Lugeja ei peaks neid minu märkusi usu levitamise poliitika ja selle sihi kohta mitte võtma usu vastases mõttes, neid atheistlikkudeks väljendusteks pidades. Ei, mitte nii, ma palun. Meie ei ela mitte ainult teadmistega, vaid ka usuga. Seal, kus teadmused lõpevad, ja nad lõpevad üsna meie lähedal, algab usk, see määratu reaalne igavene tõde kogu inimkonnas! Hoopis teine asi on ju usu levitajad ja nende usuline poliitika.

tika, mis nii tihti selles seisab, et usu nimel, varjul ja ettekiändel egoistlikke huvisid taga aetakse, millel usuga kui niisugusega õieti midagi pole tegemist. Sellelt seisukohalt vaadates, tuli mulle müstiline setu Peku usk ette puhjana ja süütuna kui väeti lapse hing meie ettekujutuses. Võib ju olla, et setud palusid Pekult ka oma vaenlastele kättemaksmist, ja isegi õnnistust kurjuse teele astumisel. Võib olla. Minu järelepärimised Peku usu asjus ei ulatanud nii kaugele.

Oleks küll äärmiselt huvitav ja teadusele väga tarvilik, kui mõni Eesti asjakohane teadlane setude ürgusundi ja selle hulgas ka Peku usu põhjalikule juurdlusele võtaks, selles vahest oma abilisteks neid setu noorimehi ja -naisi tarvitades, kes praegu Eestis, kas õpetajate seminaarides ehk ka juba ülikooliski õppimas peaksid olema. Nende kaudu pääseks ehk kergemalt setude usu saladuste juure.

(Järgneb.)

Ringvaade töömaile.

Soome noorsooühingute läinud aasta tegevust

valgustab ilmud 1929. a. tegevuse ülevaade. Võrreldes 1928. aastaga on olnud järgmisi tulemusi:

	aruandeid saanud	liikmeid	koosseadkonnad korraldatud	pidusid ja õhtuid korraldatud	referaate korraldatud	näitemänge õpiitud	ilmus oma kohalikke ajakirje töötas õpperinge
28 a.	1217	63089	15134	8350	13091	6157	574 324
29. „	1218	60010	15041	9068	13271	5647	557 311

Tähtsamatest tegevusharudest ja alaosakondadest töötasid:

	kohalisi küla alaosakondi	võimlemis- ja spordigruppe	laulukoori	kohtiseid toimikondi	käsitöö ja majapidamise (marta) harusid	orkestreid
28 a.	1016	258	220	?	97	57
29. „	1395	263	216	180	106	60

Lisaks sellele vähemal arvul esinemisringe, karskusringe, näiteringe, hõimurõnge, skoudi (partio) rühme j. p. m. On korraldatud noorsoopäevi, kirjandus- ja karskuskonradalaid, hõimupäevi, kohalikke laulu- pidusid, tiisikuse vastu võitlemise päevi, metsaistutamise päevi ja kohutaval arvul referaate ja loengute seeriaid. Viimast tegevust valgustavad järgmised arvud:

	Korraldatud soome noorsoo liidu poolt	loenguid kuulajaid
	1034	45.862
Liitu kuuluvate maakondliste keskseltside poolt	5126	390.866
Kohalike alapiirkondade poolt	522	14.989
Ühingute poolt	13.271	415.000
Kokku	19.953	866.717

Liidu noorsoo r. ülikoolis õppis 1. a. 30 noort.

Soome noorsoo 50. a. juubelpidustused

peetakse 26.—28. juulil 1931 Mikkelis Kesk-Soomes. Pidustuste kavas on näitus, rongikäigud, laul, rahvatantsud, rahvamängud ja võimlemine. Pidustusile on otsustatud kutsuda eesti ja teiste hõimurahvaste esitajaid. Eestlasi on palutud ka näitusest osa võtta. Võimaluste piirides kutsutakse külalisi ka mujalt.

*

ÜENÜ noortele 1. a. pidustusist hästi tuntud Soome kunstnik ja noorsootöö juhataja J. Karhula viibis tänava suvel pikemat aega Eestis. Ta peatus kõigis meie suvituskülaortides, Haapsalus, Kuresaares, N.-Jõesuus, matkas eriti huvitatuna Lõuna-Eestis, tundes suurt huvi setude eluviiside vastu. Siinviibimise ajal tegi ta kümneid maale Eesti elu, maastiku j. m. motiividest.

Soome noorsoo liidu

pääkoosolekut peeti 27-29 juulil Häme läänis Sääksmäe r. ülikoolis. Esitajaid oli arvuikkalt. Tervitusi saadeti Santeri Alkiole ja ÜENÜ Keskujuhatusel vastuseks Esitava Kogu kevadisele tervitu-telegrammile.

Viimane telegramm oli järgmise sisuline:

„Hõimutunde ja läinud aasta ühistöö mälestusist elustatuna tänab Soome N. Liidu pääkoosolek tervituse eest. Oodates jälle nägemist meie 50 a. pidustusil, saadame südamlikumaid tervitusi“.

Liidu esimeheks valiti prof. Vilho A. Desola ja Keskujuhatusel liigeteks r. ülik. juhataja: Tilda Lõhman ja Jmpi Sirkka, kunstnik J. Karhula, toimetaja K. Milanen ja noorsoo r. ülik. juhataja A. Ripsaluoma.

Saksa noorte spordihuvi.

Kesselis, Saksamaal, korraldati algkooli ja täienduskoolide lõpetajatele mõnesuguseid kateid, et selgitada noorte elukutselist huvi. Neljast teemist: „Kevad metsas“, „Hüüda tulekahi Tietzi juures“, „Meie linna tehniline ilme“ „Üks põnev spordielamus“, valisid 60 % viimase teemi ja kirjeldasid 50 % sellena jalgpallilühinguid. Edasi tundis Max Schmelingit 90 %, Stresemanni 80 %, Dr. Eckeneri 77 % Harry Dieli 71 % Fordi 49 % jne. Ajalehist huvitasid esikohal spordiüüdised, vaateakendest spordi ja tehnika äride omad jne.

Saksa noorte spordivõimeid:

Saksa kehalise kasvatusel riigi komitee korraldas miljon noortele mitmesuguseid võistlusi. 100 meetri jooksus olid keskmised tulemused poistele:

11—12 aastastele	16,4 sek.
13—14	16 "
15—16	14,6 "
17—18	13,6 "

75 meetri jooksus olid keskm. tulemused tüdrukutele:

11—12 aastastele	13,4 sek.
13—14	12,6 "
15—16	12,2 "
17—18	12,0 "

Saksa noorte rändkodu Saaremaal Põides.

Saksa noorsoo-organisatsioonid ja noorsoo sõbrad on maailmasõjas Saaremaal, Põides, langenud noorsoo juhi ja noorsoo kirjaniku leitnant Valter Flexi mälestuseks ostnud Põides Soome talu hooned krundiga. Lähemal ajal korraldatakse sinna maastikult ilusasse kohta Flexi haua lähedale saksa rändkodu, kus saksa rändurid suvel odavat ülespidamist leiavad.

Saksamaal on noorte matkamine väga levinud. Üle 2000 rändkodus on 1929 aastal olnud 3.783.287 külastajat, milline arv poole miljoni võrra suurem 1928 a. omast.

*

Eriti arvukas on Saksamaal katoliikliku noorsoo ühingute võrk. 1929 a. oli liidus 4359 ühingut 386.879 liik-

mega. Liigetel oli alla 17 a. 51,1 prots., 17—21 a. 28,3 ja üle 21 a. 20,6 %.

*

Fašistlikesse lasteühingutesse kuulusid Itaalias 1930 a. veebruaris 954.903 poissi ja 640.000 tüdrukut. Noorsoo-ühinguis vanemale noorpõlvele oli 395 708 mees- ja 92.650 naisnoort.

Laulupäev Valgjärves.

Meie siin, pidasime laulupäeva 24. augustil. No küll oli kena! Hommikul kartsime, et läheb nurja, sest taevataat tõmbas taeva halli pilve. Viimati tuli siiski päikegi välja ja meel läks rõõmsaks igal mehel. Lauljaid saabus Otepääst autodel — tuju tõusis! Kui aga ka Tartu osakonna meeskoor ja rahvatantsu trupp trepi ette veeres, oli kõik mure kadund. Meie teeme veel peo täna! Ja tegimegi. Publikumi tilkus ükskhaaval kena koguke ja mõni mark raha tuli kassasse. Loodame et kulud tingimata tasa saime.

„Järvesalu“ kihvas noorist värvilisist inimesist. Punast värvi küll polnud, kuigi üks Põllumeeste seltsi mees võõraid külalisi informeeris meie osakonna suhtes ja seletas, et „noh, punast värvi ikka on seas!“ Aga meie juhtivate jõudude järele otsustades peaksime kõik lausa rohelised olema! Tuleb arvata, et mees kes võõrastele meid nõnda attesteeris, oli värvipime.

Avasõna oli esimehe Kusta Hargi poolt, siis lauldi hümn ja asuti päris kavale pihta. Laulud kõlasid võrdlemisi hästi, kuigi meid polnud laulmas just palju. Eriti hästi laulsid mehed — kaks koori ühiselt: Otepää Meestelaulu Selts ja ÜENÜ Tartu osak. meeskoor. Viimane esines ka üksikult hra Ritsingu juhatusel. Meeste ühist laulu juhatas hra Krents Otepäält. Suuri ovatsioonide tekitasid Tartu osakonna rahvatantsutrupi ettekanded, kuna need olid siin uudiseks ja esitati nõi hästi.

Segakoore juhatas Valgjärve osak. koorijuht hra Kohk.

Vaheajal töötas Tartu osakonna „kaameramees“, tehti üks „helifilm“ ja muidki ülevõtteid, üks kõigist koosolevaist noorsoolasist. Esitet olid Valgjärve, Tartu, Palupera, Elva ja Rakvere osakonnad, viimased kolm küll igauks ainult ühe esitajaga.

Siis lauldi veel, üksikult esines Tartu osakonna meeskoor ja lõpusõna ütles

läks nrsl. Linda Laarman, kel peo lõpul ka kõik korraldamise hooled ja mured ununema hakkasid ja hää tuju humoristliku kõne näol esile kerkis. Kõneleja tänas kõiki lauljaid ja peokülalisi, ütles tervitusi keskjuhatuselt ja Virumaa Keskkorralduselt ja palus vabandust kõigi ettetulnud puuduste ja vigade pärast. Siis tehti lõpp. Tantsu sai ka kogu selle vaeva pääle. Oli kena päris ja keegi ei nurisenud.

Ei puudund kogu asjal koomilisedki küljed. Näiteks, kas või see, et nrsl. Hark lubas metsa jooksta, kui orkester ei saabund. Ehk see asiolu, et nrsl. Laarman kolm päeva üksi sae ja kirvega peoplatsil ringi ütis ja ei osand kustki otsast pääle hakata. Meesnrsl-ed oma suures optimismis aga ootasid laululava ehitamist muinasjutu hallilt vanamehelt. Reedel kaotas nrsl. Laarman kannatuse, nuttis enne (esimest korda elus) vihapisarast peoplatsi sooks ja hakkas siis üksi — oma arhitekti võimeid proovima. Need osutusid ootamatult ojalisiks, sest kui mehed viimati vaatama ilmusid, kas hall vanamees on elitustöö sooritand, leidsid nad suureks meelehääks laululava skeleti peaaegu valmina. Nii lõppes kõik õnnelikult.

Tervisi kõigile osakonnile. Soovitame omalt poolt igale osakonnale veel enne talve saabumist korraldada üks laulupäev — see töö on suurepärane ja igakülgne võimete proov ja harjutus.

Jooni ÜENÜ Tartu osakonna suvisest tegevusest.

Tartu osakonna suvine hooaeg möödus peamiselt laulu ja muusika tähe all. Peab alla kriipsutama muusikaharu edukast tööd ja tõusu, mille eest tänu võlgne meie agarale koorijuhile nrsl. R. Riising-Heliste'le. 14-dal mail korraldati „Vanemuises“ suurim rahva-kontsert, kus esinesid osak. sega- ja mees-koor ja sümfonia orkester. Kontsert õnnestus hästi ning leidis sooja vastuvõttu ja kiitust nii seltskonnas kui ka avaliku arvustuse poolt.

Suuremaks ettevõtteks oli sümfonia orkestri asutamine, milline ka esmakord esines ülalnimetatud kontserdil. Edasi, alustas osak. sümfonia orkester suvi-kontsert-õhtuid 20 maist kuni 15 septembrini igal kolmapäeval, reedel, laupäeval ja pühapäeval T. käsitöölise seltsi aias Tiigi tn. 64. Kontserte juhatas nrsl. R. Riising-Heliste.

8—9 Juunil külastas osak. Saduküla osakonda esinedes „Jõnnes“ Saduküla osak poolt korraldatud suvipeel meeskoori, näite ja tantsurupiga. Samuti oli valmimas ühine suvipidu Rõngu osa-

konnaga 12 juulil s. a. ent millegi pärast jäeti see Rõngu osak. poolt ära.

Tartu laulupeost võttis osak. mees ja sega-koor umbes 80 inimesega osa, pääle selle olid osak. noorsoolased laulupeo korraldustöödel ig ti kaasaaitajaks ning T. osak. korraldusel sai kõigile ÜENÜ kooridele kes Tartu laulupeost võtsid osa, ühine korter määratud, samuti oli ÜENÜ kooride vastuvõtt ja korterisse saatmine osakonna hooleks jäetud.

Pääle mõningate huvirännakute mis sooritati linna ümbruskonna kenamaisse kolitadesse, korraldas muusika haru 10 aug. ekskursiooni ja kontsertreisü Räpinasse, kuskohal esineti päeval vaimuliku kontserdiga kirikus ja õhtul kontsertballiga Räpina lossis. Kaastegevad olid osak. sega ja meeskoor, orkester (sümfonia) ja solistid nrsl. R. Riising-Heliste juhatusel. Kontserdid said suure vaimustuse osalisteks kohaliku seltskonna poolt ning löid täiesti läbi, vaid halb ilmastik kiippus tuju rikkuma.

24 augustil Valgjärve osak. poolt korraldatud I Valgjärve laulupäevast võttis osa Tartu osak. sega ja meeskoori ja rahvustantsijate trupiga, kusjuures iseseisvalt esines osakonna meeskoor ja tantsurupp.

Sügise tulekul algab kübe eeltöö osak. 10. a. juubeliks 1931 a., mille puhul kavatsetakse Tartu korraldada „I omakultuur päeva“.

See on julge ettevõtte osakonna alati tühja laeka juures, ent siiski mitte läbiviimatu.

Pöörame sin kohal kõigi ÜENÜ osakondade poole noortsvennaaliku palvega: aitage kõik kaasa meie ettevõttele, külastage oma laulukooride ning tantsurupidega Tartu osakonda 10 a. juubeli puhul 1931 a. Kavast ning lähemaist korraldustest hiljem ringkirjaliselt.

Noorsoolased, nägemiseni Tartus.

V. A s m a n n.

Rassi metsanurga noorsoo isetegevus.

Kabala valla põlise Raskiküla metsanurga noored astusid ÜENÜ perre k. a. juuni kuul.

Asja organiseeris üksi Elmar Vannaus. Teisi nooremaid polnud palju kaasa tõmmatud, seepärast ka asutamiskoosolekul 9 juunil Mihkli talus oli ilmunud küll üle paarikümne noore, kuid algatusele vaadati umbusklikult. Kui Põhjaka osakonna agarad noored Nõmmik ja Immelreich selgitasid üksikasjaliselt ÜENÜ eesmärke ja sihte, tutvustasid põhikirjaga jne., siis olid asjaga päri peaaegu kõik ja samas anti liikmete astumise soovid ära 22 isikult.

Ajaline juhatus, kes asja hakkas organiseerima, valiti järgmiselt: Elmar Vannaus, Aleks-Parik, Oskar Tekko, Jaan Aule ja Mikkel Tuuleveski. Rev. kom.: Helmi Rassi, Jüri Rassi ja Kail Tekko. Liikmemaksuks määrati 50 senti ja sisseastumismaksuks 25 senti.

Lõpuks pildistati Rassi noorsoolased ja uus juhatus 100 aastase Mihkli talu elamu õuel ja õhtul oli samas koosviibimine laulu ja tantsuga. Et ra silastel on palju ülekeevat spordivaimu siis on osakond töötanud peamiselt spordi alal. (Tulevikus on mõeldud ka näite ja lauluharud). Paar nädalat hiljem korraldasid Põhjaka sääise

ÜENÜ noored spordipeo, kus ka Rassi noored kõik alad kaasa tegid. Ent võrk- ja jalgpallis läks Rassi poistel räbalasti, nad lahkusid väljalt 9 kuivaga jalgpallis ja võrkpalliski said nad tubli kaoluse.

27 juulil panid ka Rassi noored toime esimese peo peamiselt sportlike eefekannetega. See pidu löi kassasse väikese summakesegi.

Elamud otsalute metsade keskel laiali, kivised põllud ja soosed karjamaad. Suvel palavas ja pärmud. ussid ja sääsed — see on rassilaste elu ja idüll. Aga rassilased on loodusrahvas ja nad on sellega harjunud. Et oma metsaelu kultuurilisemaks muuta, leiiti ainuke tee ÜENÜ kaudu. Agaraid tegelasi on aga Rassis vähe ja osakonna tegevuses see parafamatult end annab funda. A. T e k k o.

Saavutused paranevad.

Eelmises numbris toodud ÜENÜ paremate saavutiste nimeshikku on tulnud muudatusi, kuna nrsl.-sportlased n. n. ÜENÜ rekorde on ületanud. Need on:

A. Klemmer (Tall. osak.) 800 m. — 2.05,9.

R. Anton (Valgjärve) kuul (7,25) — 12,98

E. Thoen (Tall. osak.) oda — 49,60.

Naisaladel on järgmisi parandusi:

200 m. B. Jürgenson (Tall. osak.) 28,8 sek.

800 m B. Jürgenson — 2.30,2. (Eesti rekord).

4×100 m. teatejooks — Tall. osak. — (Lemberg, Parts, Jürgenson, Kelder) 54,4 sek.

4×60 m. teatej. — Tall. osak naiskonnalt (Lemberg, Parts, Didvig, Kelder) uus Eesti rekord — 32,6 sek.

Kõrgus — T. Kelder — (Tall. osak.) 1,32.

Kuul — A. Melldorf (Tall. os.) 9,64.

Kefas: E. Lemberg 27,19.

Rattasõidus:

Regina Birk (Tall. osak.) seadis Eesti esivõistlusil uue Eesti rekordi 5 klm. sõidus naistele tagajärjega 1.47,5. Sõit oli velodroomil. Maanteesõidus on R. Birgi l. a. taga ärg 1.47,2 tuntavalt parem Eesti rekordist. Eesti esivõistlusil Herbert Treiman (Tall. os.) sõitis 500 m. lendstardiga 45,2 sek. ÜENÜ rek. 5 klm. sõidus meestele on: A. Jensen (Rõusa) 8.55,9.

„Võistleja“ — **Tori — Sikana — Rõusa**

Tori „Võistleja“ osak. korraldas 24. augustil nelja osakonna vahelised võistlused kergetõustlikus ja rattasõidus, millised õnnestusid hästi. Kohal käis keskoimkonna liige insr. G. Neudorf, kes toimis üldkorraldajana ja peakohtunikuna.

Tagajärgi: 100 m.: — Kukk — Tori — 12,3, 2. Pill — Rõusa — 12,4, 3. T. Jürvetson — Võistleja — 12,8. 400 m jooks: 1. Pill 60,0, 2. Jürn — Võistleja — 63,5, 3. Kukk.

1500 m. jooks: 1. O. Roots — Tori — 4.52,5, 2. Jensen — Rõusa 5.01,8, 3. Sander — Võistleja — 5.22,2.

3000 m. jooks: 1. Pill 9.40,6; 2. Siitan — Tori — 9.44,8; 3. Sander. 4×100 m. teatejooks 1. „Võistleja“ 54,4. 2. Sikana. Kõrgushüpe: 1. Pill 1.44 2. Kukk 1.44 3. Roots 139. Kaugushüpe:

1. Kukk 5,83, 2. Pill 5,47, 3. A. Diesfeldt — Sikana — 4,96. Kuul: Jurna — 9,90, 2. Pill 9,76, 3. Kukk 9,55. Kefas: 1. Kukk 33,98, 2. Jürvetson — Võistleja — 26,22. 1 k.m. rattasõit: 1. Reier — Sikana — 1.31,6, 2. Saarem — Võistleja — 1.33,0, 3. E. Diesfeldt 1.35,0. 5 klm. rattasõit: 1. Jensen — Rõusa — 8.55,9, 2. Saarem 9.15,8, 3. Diesfeldt 9.24,0.

Tähelepanu!

„Eesti Nooruse“ toimetus kuulutab käesolevaga välja

ESIMESSE VÕISTLUSKIRJUTUSE TEEMI,

kavatsedes edaspidigi kogu lugejaskonda ja noorsoolaste peret võistluskirjutuste kaudu lähendada meie ajakirjale.

Kõigepealt mõtleme lähenevate jõulude peale ja nagu harilikult pühade puhul vaja läheb pühadekohaseid kirjutisi, loodame saada seesugustena parimaid oma lugejaskonnalt. Kuulutame välja võistluskirjutuse teemil: „**Jõulud**“

Kirjutusvõistlusest osavõtjale jääb täielik vabadus täh. ainet käsitada kas ilukirjanduslikult, vesteliselt, seiklusi või sündmuse kirjeldavalt. Peasi kirjutis olgu jõulumeeleolu tabav, sisukas ja tihe. Mõtted ja suled tööle!

Võistlustingimused:

1. Võistlustööd peavad olema kirjutatud kaheksandik (viihu) lehele ühele küljele, selgesti loetava käekirjaga (soovitav masinakiri).

2. Võistluskirjutise pikkuse ülemmääraks on 250 trükirida (10—15 käsitsi kirjutatud lehek.)

3. Tööd tulevad saata „Eesti Nooruse“ toimetusele (Tallinna, Lossipl. 4), mitte hiljem kui 20. novembriks 1930 a. Saadetised olgu varustatud märgusõnaga. Töödele lisatagu juure autori õige nimi ja aadress kinnises ümbrikus, millel sama märgusõna.

4. Võistlustöid hindab toimetus ühes juure koopteeritud isikutega.

5. Arvesse võttes tööde väärtust määratakse nende eest kolm auhinda. Auhinnatud tööd avaldatakse „Eesti Nooruses“ ja kuuluvad kõrgendatud honoraari alla.

Võime, lisaks ülaltoodule, praegu juba ette teatada, et lähemal ajal valmistame uusi üllatusi.

Lugejaskonnalt ootame aga senisest veelgi elavamalt poolehoidu, et ühisjõul võita kõiki raskusi ja vastu minna kultuurilisele võidule.

„Eesti Nooruse“ toimetus.

Vaastutav ja tegev toimetaja Harald Nõmmik. Väljaandja Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskjuhatuse Toimetus: Eduard Riismann, August Meikop ja Otto Iibus. Talitussjuht: H. Hasenbuš.

Põllupidajate Ühispank

Tallinn, Estonia puistee 15 (luru vastas). Kõnetraat (20)2-82, (2)17-56

Võtab raha hoiule
ja maksab ajakohast protsenti.

Annab laenusid,

ostab ja müüb riigikassa pantkirju ja
toimetab kõiki panga operatsioone.

H O I U K A R B I D.

Juhatus.

Ärge unustage!

et kõige soodsamalt kindlustab Teie varandust ja elu

Kinnitusselts „Talu“

Juhatus Tallinn, Estoonia puistee Nr. 15. Kõnetraat 17-56; 2-82.

Esitajad igas linnas ja vallas.

Toimetab: Tule-, elu-, õnnetujuhtumiste-, tööliste-, murdvarguste-,
koduloomade-, rahe-, ja veokindlustusi.